

Zoweŋle Ná-Sɛvɛi Sɛvɛi lɔɔzeizuɔvɛ ma woo mɔungiti

Zoweŋle ná-GALA gooiti ka ti sɛvɛi nii zu. Nu la faa mɔinmɔin kwɛɛ, é va lo Zoweŋle va, ɓaa é va lo kɛɛɣɛ Petuweŋle va. GALA Daawoo Zɛvɛi zu ná pɛ, sɛvɛi nii zu nɔ ɗa ná-faa wogai ná ta Keelaiti Kɛɛwotiiti su (KKw 2:16-21). Faagwɛ nu wolaiti ti la kwɛɛ yeeɣɣɗalai Zoweŋle ná-eteai zieni la, ta ná-sɛvɛi ɣɛɛ ziegi. Zoweŋle laavileɣɛ Zuda ta Zeluzalɛme va, tanisu miná ɗa é ná-botii ɣɛɛni ná.

Ulei nɔ GALA goo wo nui zoiti ti la GALA Daa-woo Zɛvɛi zu, Zoweŋle ɓɔvɛvɛ é vile tukpɔɗaalevɛi va, é vaazu ziiti daalɔɗɔma eteai zu ta Zuda ɓalaa daalɔɗɔma. E ɛɛ pɛ tɛnɛɣɛ ga ti ti-zie vɛleiti maaval-ibo, ti ɓɔɗɔmaayei, ti GALA gaizie (2:12). GALA ge zɛba é minazɛɣɛ ga toɗa ná-Zenvui yei nuɓusei pɛ ma (3:1-5). GALA keelai Piyɛɛ boni ga minazɛɣɛgi naa daa ɣɛni zeelizu Pantekote voloi (KKw 2:16-21).

Unsosuɔvɛ

1. Koto kpulugi vaza fai zooi zu (1:1–2:17).
2. GALA ka vaazu ná-nuɓuseiti ta ta-yooi ɣizosu (2:18–4:21).

Kotogi ta ɓɔvɔɗgi vaa vai

¹ Wɛɛ keela wooi va Petuweŋle ná-doun zunui Zoweŋle solɔɔni Gooɗɔ GALAGI ya.

² A nii mɛni, wɔi wo ga kɛwolaiti!

A woilo nii ma, zooi zu nuɓuseiti pe.

Ange nei nii geɗala vai ta geeni wa-yeegeɗalai zu,
ɓaa wo-memewolani ta-ziegi zu?

³ A sugula wo-lointi ma,
naati ɓalaa ti daazeeli ti-lointi ma,
ɗaɗa ma lointi ɓalaa ti ɓa ɗa bo velela vele
yeegeɗalai zu nuiti ma.

⁴ Nii kotokoliiti ti zegai na,
kotogiti ti naa mia,
nii kotogiti ti zegai na,
kolegiti ti naa mia,
nii kolegiti ti zegai na,
kpazinegiti ti naa mia.

⁵ A wuun, wo wɔɓɓ, wɔigiti dɔɔi wo zogai!
Dɔɓ ɓɔle nuiti, wo pe ɗa kpee lo,
ɗɔzei dɔɓ niinei gula vai ɓa wo-la.

⁶ Mazɔɓɓ ani vului ma gɔɔɓɓ kiligaa ti wuzegɗa na-
zooi laalɗɗama.

Ti mɔinve gola, ti-zɛɓɛi wɔɓɓ,
ti-niigaiti kulave ga zala zinei niigaiti,
ti-ɓalɗaegiti kulave ga zala zaai ɓalɗaegiti.

⁷ Ti na-leezen ɓelei gea ga tevebai,
ti na-koolegɔole guluiti sugologolo.
Ti naati sugaleɗalea metu, ti ti laazie zooi ma,
naati kpekegiti ti golekolega ɗɔzei ani vuluiti ti
maamiive.

⁸ Na-nuɓuseiti, ɗa wɔɓɓ,
egɗe anzalopoi nii ɛ saa wɔɓɓ wo segei loai gɔɓa,
ɛ ɗa sinigi zaa wɔɓɓi wo, nii seidai be no feya.

⁹ Veɓe zalaɗai ta puya zalaɗa vai ɓega Gɔɔɗɓ
GALAGI zeɓi veɓi wu.

Zalaḡa ḡula nui niiti ti botii ḡeezu Ḡooḡo GALAGI ve,
naati ta gaalei zu.

¹⁰ Kpalagiti sugologologe,
zooi da wolo,
mazolo moloiti sugologologe,
doo niinei bega,
guloi vaa.

¹¹ Tii ḡe nuiti ti bolaa,
leezen belei make nuiti ta wolozu ga ipotevei molo
ta wolezegi vaa zu,
tozei nii kpein teveai kpalagi zu,
ti pe ti ḡologologa.

¹² Leezen belei vaa,
kooleḡoole guluiti ti vooloa,
gelenade gului balaa, ta doo wului, naa vee pome
gului va,
gwaa wuluiti pe ti vaa,
koozune nelea nuḡuseiti saama.

Toligi é lo zu so fai va

ta maanene vai

¹³ A ḡoḡo maagili ga saa wolo wo seḡei, wo ḡe gaalei
zu,

woi wo ga zalaḡa ḡula nuiti, wo botii ḡeezu zalaḡa
ḡulazuve.

A ni piin gaazuḡili zu,
woi wo botii ḡeezu na-GALAGI ve,
mazolo ti la mo vaazu ga vee zalaḡa ta puya
zalaḡa wa-GALAGI zei veei wu.

¹⁴ A zu so kui lo, wo nuiti toli.
A kewolaiti gaale ba ta nuḡusei motaiti pe
Ḡooḡo GALAGI wa-GALAGI zei veei ma ḡoizuve.
A wa-maanene wooiti daazeeli ma.

- 15 Ee, maanogɔ volo ɔaa!
 Mazolɔɔ Ɔɔogɔ GALAGI ná foloi ná-foloi wola
 maabuɔaa,
 toɔa vaazu ga faa zuɔologologi,
 nii tokoleveai GALA Zɛbei-Pɛ-Maliɔii vɛ.
 16 Gi-ɔaazu ɔa gi-ɔonogi va, é da neɛɛ,
 koozunɛɛi ta kɔkɔi maa da ɔooza ada-GALAGI ze
 vɛɛi va.
 17 Ani zuwuiti ti da vɔ pɔlɔ bui wu.
 Molo ɔotaiti suɔakaiti be,
 ani makesuveti ti ɔologologa,
 mazolɔɔ moloi bega tɛɛ.
 18 A woilo dɛɛ toganiiti goo ma, vɛɛi ti balasu da!
 Togani bulugiti ta vilɛni unba, ti la liizu ɔwɛɛ,
 mazolɔɔ ti la mɔ tufa lɛnu sɔlɔsu,
 baala kpulugiti ta boliiti balaa ta vɔɔzu ɔae ma.
 19 Ee, Ɔɔogɔ GALAGI, da ɔa gɛ woɔɔulazu è ma!
 Mazolɔɔ abui tufa lɛnugiti mia nɔ muluu tevebai
 zu,
 abuzogi dɔɔɔ wului kpein gala.
 20 Dɔɔɔ zuaiti balaa ti ɔaavotega è ma,
 mazolɔɔ ziɛ laazuveti kpein ti vɔa,
 tama abui tufa lɛnugiti mia nɔ muluu tevebai zu.

2

Maliɔii ná-foloi wola maabuɔaa

- 1 A koolei vɛ Siyɔn,
 wo kidaavili kpee loo nà-gize ɔadegai ma!
 Zooi ɔa ze wo nuiti kpein ti ɔali,
 mazolɔɔ Ɔɔogɔ GALAGI ná-foloi ɔa vaazu, gola
 maabuɔaa.
 2 Toɔa ga kpidi ɔɔi volo wolai,

buulaavegai ga tonabiingi ta bumugi.
 Zebesu gɔɔvɛbɛ wolai vɛtɛ, ɛ vaazu,
 ti vaazu, egɛvelei wozai a da sege la ma fuaa gizeiti
 ma.
 Kaipa kɛɣala vaa la dɛ ɣaani,
 tama eyɛsu pɛ kɛɣala vaa la mɔ ɣaa vɛlela vɛlei.

- ³ Abui ɣa faa zuɣologolo ɣɛɛzu tuɣɔvɛlei,
 abuzogi da galai wo mulututu poluvelei.
 Aisa ti va va, zooi ɣɛa ɣɛɛni egɛ Edɛn kpelei.*
 Ti levegai ma, nɔ ɣɛa ga tevebai maaluai,
 ani nɔpɛ ge la ɣulazu ti yeewu.
- ⁴ Da ti ɣaana, da ɣɛ nɔ sooiti,
 egɛ kɔɔɣɔ nuiti ti bizezu sooiti kɔma.
- ⁵ Ti-maalugi ɣɛɛvɛ egɛ kɔɔɣɔ wotolo mɔinmɔingi
 lugi,
 niiti ti vilisu kpɔɔnkpɔɔn gizeiti ma,
 ɔaa egɛ abuzogi lugi, nii ɛ kpataɣala fɔɔi ɣalazu,
 ɔaa egɛ kɔɔɔɔ golai nii zeeɣaaɔaaɔ, ɛ lopele ɔɛɛzu
 kɔɔɣɔ vai ma.
- ⁶ Ti maaɔuɣazuɔvɛ, ɛɛ pɛ ka luazu,
 nuiti gaazu da ɔɔi yɔɔɛ.
- ⁷ Ta bizezu egɛ ɣuluɔbaiti,
 ta vilisu siɣigiti ga egɛ kɔɔɣɔ nuiti,
 ɛɛ ge da li ga letegi nɔ,
 ta la zegezu nɔ-pelei va.
- ⁸ Ta la ɔɔla laavilisu,
 mazɔɔɔ ɛɛ ka nɔnɔ ma vɛle va.
 Ta faaɔaagi kpein maazuɔvɛɔvɛɔ, niiti ti ti luɣɔ,
 faa nɔpɛ ge la zooga pele levesu ti luɣɔ.
- ⁹ Ta taai maalevesu,
 ti da bize siɣigiti ga,

* 2:3 2:3 Wele vɛ: Zen 2:8-9.

ti da lo pɛɛiti bu ga fenɛɛɛ laa velei eɖe unma nu.

¹⁰ Zooi ɖa balizu ti luɖo,

geegɔlɔgi da niikpi,

foloi ta alugi ti ɖidi,

somideɖaiti ta-wozakalagi loɖu.

¹¹ Naama zie su Gooɖo GALAGI ɖa loni ná-kooɖeɛi
luɖo,

é da ɔɛ ti ɔ ga woo wola.

Mazolo zɔiti ti ná-devei zosu, ti moinɔɛ, ti maayiki.

Gooɖo GALAGI ná-foloi ɖa ga folo wola, maayikiai,

ɛɛ ɖa a zoo é lo daawu?

Galemai Gooɖo GALAGI ɔ

¹² «À ɖale ma pò volu.

A va pò volu ga wo-yii pɛ,

ga zu sogai, ta gɔlɔi, naa ɔɛ kidaavili kpeeiti ba,»

Gooɖo GALAGI wooi ɖana.

¹³ Wo ɖɔba zɛɖeiti tɛi wa ti vali ga, kɛni wo-yiiti.

A ɖale ma Gooɖo GALAGI ɔ, wa-GALAGI,

mazolo toɖa ga maawɔingɔ GALAGI, nii é zaalai
veezu,

zii la ɖulaa fala, kpɛɛai woogɛɖiladai zu,

a da zɛɖe maanɔɖɔi naa vaa vai volu, é ɖɛa deveni
ga é vaa la.

¹⁴ Bɛ ɖa é kwɛɛ ni tanisu kigi la valiboga,

é va tuyai loo wo ɔ ga poovaa?

Wa zoo naazu wo va pɔ ga vɛɛaniiti ga moloɔi ta
ɔɔi.

¹⁵ A koolei ɔɛ Siyɔn,

wo zu so kui lo, wo gaalebai maaloli.

¹⁶ A nuɔusei ɖaale ba,

wo maaɔɔ padegai wo.

A nu wɔlɔiti gaale ba,
 ta buzeɛ niinegiti,
 naa vee niimiɔlegiti balaa ba.
 Anzazini niinei ɔula daa vɛɛi wu.
 Anzalopo vulua niinei balaa ɔula maazaa pɛɛi wu.
¹⁷ Zalaɔa ɔula nuiti ti wɔlɔ tee wosuue ta zalaɔa
 ɔulazuue yɔɔzuue,
 teiti ti botii ɔeezu ɔooɔ GALAGI vɛ,
 ti GALA fali ɔani: «ɔooɔ GALAGI, gi maawɔingɔ,
 gei gi ga da-nubuseiti,
 mina dɔnɔiti dɔ unfegi zu,
 ti mina ɔe ga zii ɔiligiti ta-ɲeeɔulasu anii,
 ti va da ɔe ma: «Mini ɔa ta-GALAGI ná?» »

Googaaavotegi

¹⁸ ɔooɔ GALAGI wɔinve ga ná-zooi,
 ná-nubuseiti maawɔin sogɔ.
¹⁹ ɔooɔ GALAGI ná-nubuseiti googaaavotegɛ,
 é ɔe ti ma: «Nà moloɪ ta dɔɔi levesu wo ma,
 naa vee gulɔi va, wo-yii ɔa lei.
 Gè la mɔ wo ɔea pɛ ga zii ɔiligiti ta-ɲeeɔulasu anii.
²⁰ Nà wo zili nui maagooza wo va,
 nii é lekɛmave nu ɔvɛzu vɛɛi,
 gè daavili tevebai ta fɔvɔ zooi zu,
 ná-kɔvɛbei é vɛɛɛɛɛ,
 gè naa vili folo ɔulazu vɛɛ ɔolodɛi wu,
 zɔi é voluzuve,
 gè naa vili folo liizu vɛɛ ɔolodɛi wu.
 Maku ɲounɔugi ɔa le, é fiɛi vɛɛlo,
 mazɔlɔ é faa ɲou wolaiti kɛɛvɛ ga woye.»
²¹ Deigi é ga zooi, mina mɔ lua, ɔoozunɛ, è ɔɔkɔ!
 Mazɔlɔ ɔooɔ GALAGI faa wolaiti kɛɛvɛ.

22 Wa balaa, dɔɔ zuaiti, à mina mɔ lua pa.
Teɖebai zu lufai balaa ɔnɔ ɔlu,
guluiti ti waa,
koolegoole guluiti ta leezen beleiti gaalaavega
kpekpe.

23 Siyɔn zeɪ wo nuiti, à ɔkɔ ga koozunɛi,
à ɔoozunɛ ɔooɔ GALAGI ná-faa zu, wa-ƳALAGI.
Samai, toɔa tonai ɔuuzu wa-yooi zu, veleɪ soloogai
la,
toɔa sabala tonaiti puuzu wo ɔɛ, samai ta fogoi,
veleɪ é ɔeni kɛɛzu la mɔungi.

24 Molo loɔazuɔɛti daa ɔa ve ga molo ɔae,
diɔi wolaiti daa ɔa ve ga dɔɔi ta gulɔi, é ɔoova ma.

25 «Konagi niiti kpein kotogiti ti koloɔologa wo ma,
ta kolegiti, ta kpazinɛgiti, naa ɔɛɛ kotokɔliiti ba,
ná-kɔɔɔɛɛ wolai naa, nii gè teveni wo laalɔɔma,
ná ti kpein potogi ve wo ya.

26 Wa laami, wo yiɔ,
wa ɔooɔ GALAGI laaseigi maamuse, wa-ƳALAGI,
nii é laavɔɔ vaiti kɛai wo ɔɛ.
Nà-nuɔuseiti ti la mɔ laa pɛ unfegi zu.

27 Wa suɔwɛɛ naazu ga ná wo zaama, Izilayeɪe
nuiti,
nɔn ná, ɔooɔ GALAGI, wa-ƳALAGI,
taɔili nɔpɛ ge la ná nɔn polu.
Nà-nuɔuseiti ti la mɔ laa pɛ unfegi zu.»

3

*GALA Zenvui yei vai
ma minazefegi*

1 «Naama vaiti poluma,
ná ná-Zenvui yeizu nuɔusei pɛ ma.

Wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ta GALA
gooiti bo,

wa-gefɔwola wɔɔɔiti ta segiti bo,
wa-wuzede niinegiti ta kulakelɛmaiti ka.

² Naama voloiti su, nà nà-zenvui yei ɔalaa
botige zunuiti ta botige anzanuiti ma.

³ Nà maaɔele vaiti ke geegɔlɔgi zu ta zooi ma,
ɲamai ta abui ɔa ɔe ná, naa vee abu luului ma
lonaɔiingi va.

⁴ Foloi ɔa vote ga kpidii,
alugi ɔɔi ege ɲamai,
aisa Gooɔɔ GALAGI ná-foloi va zeeli,
folo wolai nii maayikiai.

⁵ Naazu zai nɔpe a woogula Maligii ma, toɔa ɔizo.
Mazɔɔɔ veei Gooɔɔ GALAGI bogai la,
kɔɔ voolabaiti ta ɔe Siyɔn gizei ma, ta Zeluzalɛme,
niiti Gooɔɔ GALAGI ɔa ti loli,
ta ɔe nui mɔtaiti saama, ta ye vulua.»

4

Zii ɔiligiti ta-lukpoi ɔaaleve vai

GALA be

¹ «Gaamazu, naama voloiti,
siegi zu ge Zuda ta Zeluzalɛme nuiti gaagalesu da
ma ta-you wɔɔmai zu,

² nà zii ɔiligiti kpein gaale ba,
ge ti yei petugi zu, nii daaseigi ga: «Gooɔɔ GALAGI
ɔa tukpɔɔaalevezu».

Nà tukpoi laale ti wu miná,
tɔɔzei nà-nuɔuseiti ta nà-pogani vaa zu, Izilaye
nuiti,
niiti ti ɔea ti vazani zii ɔiligiti saama,

ta nà-zooi vaa zu, nii ti ɖɛa gaagwɛɛni va.

³ Ti nà-nuɓusɛiti gaagwɛɛvɛ va ga kpakutoomai,
ti zunu loungoiti pɔdivɛ, ti kologolo anzanuiti geya
ga ma walii,
ti anzanu loungoiti pɔdi, ti dɔɔi ɖɛya ga ma walii, ti
kpɔle.

⁴ «Wa ɓalaa, Tiil ta Sidɔn laa wolaiti,
naa vɛɛ Filisiti ɖɔvi laaiti kpein ba,
leeni ɖa wo kolizu mɔ?
Wa pɔ wo potokula ɖɛ ga ze ɓaa? ʔaa wo laale bù?
Ni naa vɛ, su la ɖooza,
gɛ wa-ɖɛɛwotiiti ma ɖasɔi laa wo unma.

⁵ Wo nà-walii ta nà-zanugi unmaɓɛ,
naa vɛɛ nà-sɔɔla ɓiigiti ba,
wo li ga tiye wa-ɖala pɛɛiti bu.

⁶ Wo Zuda ta Zeluzalɛme zeɪ wo nuiti pɔdivɛ Gɛɛki
nuiti ma,
nii a kɛ wo ti maaɖooza ta-yooi va.

⁷ Kɛɛ nɔɔn, vɛ wo ti vɔɔɔi ná,
nà ti zeɖezu miná, gɛ va ga tiye,
wa ma, faa ɔɔi nii wo kɛa ga tiye,
gɛ naa ɖaaɖale ma wo ma.

⁸ Nà wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti pɔdi
Zuda nuiti ma.
Tiya ɓalaa ti naati pɔdi Saɓa zeɪ wo nuiti ma,
zooi naa zu nii maaɖoozaai.»

Mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI ɖa é boni.

Nɛpi ɖaabelagi ta tukpɔi

⁹ A zeze ga nii zii ɖiligiti saama:

A kɔɔi ɖɛvele ɓɛɛ!

A kɔɔɖulubaiti buzeɖe!

Salavusuiti nuiti kpein, ti li kɔɔɖɔzuɓɛ,

ti le, ti nepii go.

¹⁰ A wa-galiiti gain ga bofa zokpaiti.

A wa-molo leve wofaiti gain ga kpeinti.

Zebesulala nui ge ma: «Na ga kooɔfuluɔai!»

¹¹ A suvile, wo va,

wai kpein wo ga zii giligiti, wo na maagoolii zu,
wo gaale ba.

Ee, Gooɔɔ GALAGI,

da-goɔɔɔ nuiti teve ti laalogoɔma na!

¹² «Zii giligiti ti vile pelei ma,

ti da li petugi zu, daaseigi ga: «Gooɔɔ GALAGI ga
tukpogoalevezu».

Miná ga ge zeizu na, ge zii giligiti tukpogoaleve,
niiti ti Izilayele maagoolii zu.

¹³ A soo lufa leve wofai zefe, mazolo moloji moa.

A doo gae gaagolo, mazolo dooɔɔi kpetezuve
laavega.

Digi wolaiti daavega, e vooɔa ma,

mazolo ta-vaa noi woloɔve.»

¹⁴ Bebei gaawoloɔve tukpogoaleve vetugi zu.

Mazolo Gooɔɔ GALAGI na-foloi maaɔugaa,
yeei e vaazu tukpoi gaalevezu la nave.

¹⁵ Foloi ta alugi ti zuɔidia,
somidegaiti ti ma zezei gɔlaa ti va.

¹⁶ Gooɔɔ GALAGI ga zikazu Siyon,

gooi ga gɔlazɔ Zeluzaleme,
geegoloɔgi ta zooi ta balizu.

Kele Gooɔɔ GALAGI ga baazu na-nuɔuseiti ma,
tofa ga Izilayele nuiti dooguzuve.

¹⁷ «Wa sugwee naazu ga na ga ge ga Gooɔɔ GALAGI,

wa-GALAGI, é zeini Siyón, nà-gize ñadegai ma.
Zeluzaleme ɔa ñade, wɛɛinti ti la mɔ levega ná.

¹⁸ Názu, dɔɔ niinei ɔa ɔɛ ɔulazu gizeiti ba,
nɔnɔi ɔa yei gize buɛgiti kakazuɔeti,
ziɛ yei veleiti kpein ta laa su Zuda yooi zu,
ziɛungi laa ɔa leve po Ɔoɔɔ GALAGI zeɪ veɪi wu,
é ɔa yei Akasia nɛmɛi zu.

¹⁹ Ezipete yooi zu ɔa voo ga nuɔusei,
Edome yooi ɔɛ ga tevebai,
tɔɔzei tooma vai va, ti keai ga Zuda yooi,
ta sɔbalala nuiti ma ñamai vu vai ti keai ná.

²⁰ Keɛ Zuda yooi ta Zeluzaleme zulaa ɔa ve ɔɔ ga
nuɔusei.

²¹ Nà ti maavaayɛsu, tɛiti ti-ma ñamai vuai,
gè la ɔɛa dɛ ti maavaayɛni.
Ɔoɔɔ GALAGI zeizuɔe ɔa ɔɛ ga Siyón.»

GALA Daawoo Z_{ευε}i
Portions of the Holy Bible in the Toma language of
Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue de la
Guinée Toma

copyright © 2023 Pioneer Bible Translators and The Bible Society in
Guinea-Conakry

Language: Toma

Translation by: Pioneer Bible Translators

Texte copyright © 2023 Traducteurs Pionniers de la Bible et Alliance
Biblique en Guinée.

Cette œuvre est mise à disposition selon les termes de la Licence Creative
Commons Attribution - Pas d'Utilisation Commerciale - Pas de Modification
4.0 International.

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in
any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2025-07-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 8 Jul 2025 from source files
dated 9 Jul 2025

95f995fa-1e05-5170-a262-d0f7dabeeddf